

ביאורים

כמעט לכל האומות בזמן הקדום היה אלוה, אליל כזה או אחר שבו האמינו. למצרים היה השה, לפלשתים היה את דגון, אבל לא היה קשר בין הפולחן לאליל לבין החיים הלאומיים של האומה. היחס לאליל התבטא בתפילה אליו שלא 'פריע' להם בחייהם ושלא ינזקו מיחס לא הולם אליו. האלוהים שלהם היה רחוק מהחיים.

לעומת זאת, אצל עם ישראל הדבר היה הפוך לגמרי. אין עוד גוי כמו עם ישראל, אשר האלוהים שלו קרוב אליו. האלוהים נוכח בכל חייו. עם ישראל קשור ומחובר לאלוהים בכל צעד ושעל. התכונה המיוחדת של עם ישראל היא לחיות בתחושה פנימית שאי אפשר לחיות בלי אלוהים. הקשר לאלוהים נותן משמעות נצחית לכל גילויי החיים. האכילה והשתיה, המלחמות והקמת הממלכה, הבאת ילדים לעולם והמלאכה, כל אלו מקבלים ערך נצחי ומשמעות עמוקה רק אם הם מחוברים לאלוהות. עם ישראל חש כי כאשר כל מעשיהם והגילויים השונים של החיים אינם מחוברים לאלוהים, הם תפלים וחסרי טעם, זמניים וחולפים. חיים ללא הקשר הקרוב וההדוק לקב"ה הם ריקים מתוכן וחסרי אידיאלים ומעוף. המבט של עם ישראל הוא שהאלוהים אינו מאיים על החיים של האדם אלא מחייה אותם ונותן להם משמעות. חיים ללא אלוהים לא שווים מאומה.

מבט זה שנמצא בעומק האישיות של עם ישראל, בא לידי ביטוי במהלך חייו במשך כל הדורות ואף מתגלה בחיי כל יחיד ויחיד שבו. רק בעם ישראל האושר של היחיד תלוי בשאלה עד כמה חייו קשורים לאלוהים. רק אדם שדבוק לאלוהים הוא חי חיים הראויים לשם 'חיים'.

יסוד זה חושף את ההבדל הגדול בין הקשר של היחיד לאומתו בעם ישראל לעומת הקשר הזה באומות העולם. אצל עמים אחרים, ככל שהאדם הופך ליותר 'קנאי' לאומתו, הוא הופך למצומצם יותר. הוא נשאר בתפיסה הצרה של אומתו על העולם. לעומת זאת, ככל שאדם מישראל יותר דבק באומתו, בעם ישראל, הוא מתחבר לתפיסת העולם הרחבה שלה. דבר זה הופך אותו לאדם כללי יותר המחובר לאלוהים ולכל המידות הטובות הקיימות בעולם, ולכן חייו האישיים מקבלים משמעות עמוקה וטעם מתוק ואידיאלי מתלווה לחייו.

הרחבות

• כוחו של היחיד מתוך הכלל

החיים, על פי ערך האלהיות שבהם, אינם מתגלים אל היחיד, אלא באותה מדה שהוא מתאמץ להיות נשאף בכל היותו בתוכיותה של כללות האמה. דברים דומים כתב הרב קוק באורות התחיה: "אשרי איש שחושב עצמו כשיריים לגבי כנסת ישראל כולה" [כד]. האדם מישראל צריך לראות את עצמו כחלק מכנסת ישראל ולהזדהות עם ערכיה.

אין כוונת דברים אלו שלאדם אין משמעות בפני עצמו ואישיותו הפרטית מחווריה למול כנסת ישראל, אלא שדווקא מתוך החיבור לעם ישראל יבין האדם את תפקידו וידע מהי מטרת חייו. בעולת ראייה מדגיש הרב קוק יסוד זה: "אין היחיד נטבע בים הכלל בתור דבר אבוד במציאות... עולם מלא הוא כל יחיד, עולם מלא הוא בפני עצמו, כלול ועשיר, גדול ונשגב, הוא חלקו הפרטי בהוד הנצח, וגון מיוחד וצבע בהיר וחדש הוא נותן בעוזו על מלא כל. חלק חטוב, חשוב וניכר, יש לכל אחד מיוחד שבישראל בעולם הבא, והחלק הזה, בעשרו וגודל קדשו, עם זה הוא אחוז ואחוד בכללות כל ישראל" [עולת ראייה ב, קנז]. לכל אדם גוון משלו, כוחות וכשרונות המיוחדים רק לו, ולכולם זקוק עם ישראל לצורך צמיחתו. דווקא מתוך החיבור לעם ולמטרותיו, יקבל כל יחיד משמעות גדולה יותר לחייו האישיים.

שאלות לדיון

"וחיים שאינם אלהיים אינם חיים כלל" - מה צריך להיות היחס לאנשים שאינם שומרי תורה ומצוות?

האם ייחוס תכונות נעלות לגזע מסוים אינו גזענות? מדוע?

לרפואת עדי בת הדס הי"ו

"מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו!" (דברים ד, ז) - סגלתה של כנסת-ישראל מהות כנסת ישראל - הסתכלות במבט של קודש

היא יודעת עוד, שבאמת אין חיים אלא אלהיים, וחיים שאינם אלהיים אינם חיים כלל, והידיעה הזאת, המנחת בעמק תכונת נשמתה, מטבעת עליה את חותם-ערפה המיוחד לה, המטבע על כל יחיד ויחיד מיחידיה.

פי אורו-וישעו של היחיד תלויים הם במדת ידיעתו את התעמקותו והתלבטותו של החותם הכללי הזה, של הכרת ערך החיים רק באלהיותם, בתוך עמק נשמתו.

"ואתם הדבקים בה' אלהיכם, חיים כלכם היום" (דברים ד, ז). החיים, על פי ערך האלהיות שבהם, אינם מתגלים אל היחיד, אלא באותה מדה שהוא מתאמץ להיות נשאף בכל היותו בתוכיותה של כללות האמה, להיות מזהר מאזהר נשמתה העליונה, החיה וקיימת בהכרת היקר האלהי של החיים מתוך פנימיותה הכללית.

(הקדמה לשבת הארץ)

הצלחת היחיד תלויה בקישורו למבט האומה

סגולתה - מהותה, תכונתה העיקרית. כנסת-ישראל - כללות נשמות עם ישראל לדורותיו. באספקלריא המאירה - (ראי מלוטש ובהיר), בראייה בהירה וחדה. היא מברת - כנסת ישראל מכירה ויודעת. באותה מדה שהם אלהיים - באופן שמבטאים את רצון ה'. מטבעת עליה - קובעת בה את התכונות הישראליות. אורו-וישעו - הצלחתו. על פי ערך האלהיות שבהם - כפי שנוכר לעיל "שבאמת אין חיים אלא אלהיים". להיות נשאף וכו' - להתכלל, להצטרף ולהתבטל לכלל ישראל. מזוהר - מואר, מושפע.